

ชื่อเรื่อง การศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทย
บ้านโคกโก่ง ตำบลกุคหว้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผู้วิจัย นางสาวนิตยา สารายฤทธิ์ **ปริญญา** ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา)

กรรมการที่ปรึกษา ดร. รังสรรค์ สิงห์เลิศ ประธานกรรมการ
อาจารย์สมชอบ ภูอินนา กรรมการ
ผศ. โสภิตา ยงยอด กรรมการ

สถาบันราชภัฏมหาสารคาม 2545

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยโคกโก่ง ตำบลกุคหว้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสภาพการพัฒนาชุมชนจากการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เจ้าหน้าที่ของรัฐและชาวบ้านทั่วไป จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า

กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีหน้าที่ดูแลสภาพทั่วไปของวนอุทยานภูผาวัว การรักษาความสะอาด การป้องกันไฟฟ้า อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว จัดการฝึกอบรมการป้องกันไฟฟ้าให้กับชาวบ้านโคกโก่งเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านตลาดการท่องเที่ยวในการศึกษาและเรียนรู้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชน ระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกันเอง โดยเกิดการศึกษาและเรียนรู้ ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ และกลับมาท่องเที่ยวอีก สมาชิกในชุมชนเกิดการพัฒนาตนเอง เนื่องจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรของชุมชน เช่น การป้องกันไฟป่า การรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สอดส่องดูแลไม่ให้มีการบุกรุกทำลายป่า ให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพืชสมุนไพร ด้านการส่งเสริมการตลาด ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ มีการนำสินค้าไปจัดแสดงนอกสถานที่ ชุมชนดำเนินการผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นเมือง ตลอดจนกำหนดราคา และจัดจำหน่าย การให้บริการและการนำเที่ยว ชุมชนให้บริการด้านที่พัก โดยจัดให้มีบ้านพักชุมชน (Home Stay) การนำเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติ ด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยการแสดง รูปแบบการแสดงชุมชนเป็นผู้คิดและกำหนดขึ้น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้นำเสนอศิลปะและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวต่อชุมชน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนมีการจัดสรรและแบ่งงานกันทำ ตามความรู้ความสามารถและความถนัดของบุคคลโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

สภาพการพัฒนาชุมชนจากการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียง สภาพความเป็นอยู่ในครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนยังมีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวผู้ไทยเอาไว้ อย่างดี สังคมมีการรวมตัวกันเหนียวแน่น สมาชิกในสังคมทำหน้าที่สอดคล้องต่อเนื่องกันและยึดกันไว้โดยมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีการเคารพนับถือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เป็นชุมชนปลอดภัยเสถียร ด้านสภาพแวดล้อมเมื่อดำเนินการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐและชุมชนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในด้านสภาพแวดล้อมพบว่าการมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเดินป่าและชมธรรมชาติอาจทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมีการเหยียบย่ำต้นไม้ รบกวนที่อยู่ของสัตว์ การตัดทำลายกิ่งไม้โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่าในชุมชน และเขตนอุทยานมีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ยังขาดจิตสำนึก

Title : Education of Ecotourism development : case study of PhuThai Cultural Village of
Ban Khok Kong, Tambon Kud Wa , Amphoe Kuchinarai, Kalasin Province.

Author : Miss Nitiya Saraj **Degree :** M.A. (Social Sciences for Development)

Advisors : Dr. Rangsang Singhalert Chairman
Mr. Somchob Phuinna Committee
Assistant Professor Sophida Yongyod Committee

Rajabhat Institute Mahasarakham, 2002

Abstract

Education of research work, Ecotourism development : case study of PhuThai Cultural Village of Ban Khok Kong, Tambon Kud Wa , Amphoe Kuchinarai, Kalasin Province. This study aimed to study the procession of Ecotourism development, cooperation of the local community Ecotourism development and the condition of community development to Ecotourism attraction village. Data collected from 51 samples, the important data advisers, government officers and local villagers. The instrument used in this research was structure and non-structure questionnaires. **The Results findings:**

The procession of Ecotourism development, environment conservation sector, the government officers had a role to conserve the environment by regulating the general condition in the Phu Pha Vour national park, keeping clean, wildfire prevention, affording facilities and saving the tourist. Having the wildfire prevention training programs to Khok Kong villagers for being more understand about natural resources conservation and pooling efforts in natural resources management and conservation. Tourism marketing sector had knowledge interchange between members in community and government officers, members in community and tourist, and between tourist. There were learning in both of art and culture and natural resources conservation, local origin culture and blending technology and local origin culture for

tourist gladness and members in community were self developed as being cooperative in community's activities.

Pooling efforts of community to Ecotourism development, tourism resources management sector, local community was pool efforts to manage the community resources such as wildfire prevention, keeping tourist attraction where is natural attractive clean, being on the lookout for forest attack, advising the tourist about natural resources conservation and herb. Marketing promotion sector, the local community had the public relation. There were products demonstrated. Local community produced their own handicraft products, priced, distributed, and tourist guide serviced. The community serviced the accommodation or home stay. Local culture propagation sector, the local community presented local culture show by their own creative and also gave tourist a chance to present their own art and culture to local community. Perform the cultural learning in conservative tourism activities. And local community assigned the task along the ability and skillful of members and let all of them come together in community's activities.

The condition of community development to Ecotourism village, economy sector, the community had more revenue, decentralization of the revenue to locality and neighborhood. The family being condition was better and they promoted their descendant to higher education. Society and culture sector, local community could maintain the original tradition and culture of Phu-Thai. The community's society was strong, harmonious and union unity. Members in society perform their task in line and successive. They were kinship related and held on a grand old man's principle and the community was free from harm and drugs. Environment sector, when there were conducted to natural resources conservative tourism village. There would be paid more attention from government officers and community, anyhow in environment sector found that, the forest journey or tourist who feasted their eyes on nature would change the residence system by trampling a plant, disturbing animal accommodation and destroy plant. Especially in the community and nation park's territory has much more rubbish, as some of tourist has no realization.